

*Пузирьов М. С.,**кандидат юридичних наук, головний науковий співробітник науково-дослідного центру з питань діяльності органів та установ Державної пенітенціарної служби України Академії Державної пенітенціарної служби*

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ ПРАВОТВОРЧОСТІ АНГЛІЇ ТА УЕЛЬСУ Й УКРАЇНИ

Анотація. Стаття присвячена визначенню схожих та відмінних рис у пенітенціарній правотворчості Англії та Уельсу й України. Отримані за результатами дослідження дані мають за мету запропонувати вітчизняному законодавцю оптимальні орієнтири щодо подальшого конструювання норм кримінально-виконавчого (пенітенціарного) законодавства.

Ключові слова: порівняльні кримінально-виконавчі дослідження, пенітенціарна правотворчість, джерела кримінально-виконавчого (пенітенціарного) права (законодавства).

Постановка проблеми. Нині актуальність проведення порівняльних кримінально-виконавчих досліджень зумовлена стрімкими процесами реформування пенітенціарної системи України (у зв'язку з ліквідацією 18 травня 2016 р. Державної пенітенціарної служби України [1] й передачею її повноважень Міністерству юстиції України) та оптимізації кримінально-виконавчого законодавства, зокрема в частині адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів [2]. Вказані поступальні тенденції потребують відповідного наукового обґрунтування, зокрема проведення всебічних компаративних досліджень із пенітенціарної проблематики. Одним із таких напрямів, поставлених на порядок денний вітчизняною пенітенціарною наукою, є питання щодо визначення суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, а також урахування міжнародних підходів до диференціації джерел кримінально-виконавчого (пенітенціарного) права (законодавства).

Теоретичною основою написання статті стали праці вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені компаративним засадам виконання та відбування покарань, джерел кримінально-виконавчого права і законодавства. Серед них праці К.А. Автухова, З.А. Астемірова, Л.В. Багрій-Шахматова, С.Л. Бабаяна, В.А. Бадири, О.М. Бандурки, І.Г. Богатирьова, О.І. Богатирьової, М.Л. Грекова, В.І. Гуржія, Т.А. Денисової, О.М. Джуґі, В.О. Жабського, Ю.В. Калініна, А.В. Кирилюка, О.Г. Колба, В.Я. Конопельського, В.О. Меркулової, М.П. Мелентьєва, Г.О. Радова, А.В. Савченка, А.Ф. Сизого, А.Х. Степанюка, М.О. Стручкова, В.М. Трубникова, М.І. Хавронюка, С.В. Царюка, В.П. Шупілова, Д.В. Ягунова, І.С. Яковець, С.С. Яценка та ін.

Разом із тим, аналіз наукової літератури свідчить про те, що вчені не можуть дійти одностайності у визначенні питання щодо вичерпності джерел законодавства у сфері виконання та відбування покарань і пробації як в Україні, так і в зарубіжних країнах. Тому проведення порівняльно-правових досліджень за цим напрямом має на меті віднайти оптимальний варіант щодо вироблення уніфікованого підходу для вітчизняного законодавця за напрямом конструювання норм кримінально-виконавчого

(пенітенціарного) законодавства. Враховуючи вимоги до обсягу публікації, нами піддано порівняльному аналізу пенітенціарну правотворчість на прикладі Англії та Уельсу й України.

Мета статті полягає у визначенні схожих та відмінних рис у пенітенціарній правотворчості Англії та Уельсу й України. Отримані дані мають за мету запропонувати вітчизняному законодавцю оптимальні орієнтири щодо подальшого конструювання норм кримінально-виконавчого (пенітенціарного) законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Порівнюючи пенітенціарну правотворчість Англії та Уельсу [3, с. 77] з відповідним напрямом в Україні, можемо виявити низку схожостей і відмінностей. Що стосується аналізованих зарубіжних країн, то Закон «Про тюрми» (Prison Act) 1952 р. є основоположним документом для пенітенціарної системи Англії та Уельсу. Основною проблемою цього закону є те, що він дає тільки загальний опис системи, а всі поточні питання делегуються міністру внутрішніх справ Великобританії, який, у свою чергу, видає Тюремні правила (Prison rules). Однак Закон «Про тюрми» і «Тюремні правила» формують тільки контур пенітенціарної системи, оскільки наповнення її змісту віддано на відкуп керівництву тюрм. Правила доповнюються Регламентами, які стосуються всіх сфер тюремного життя (Standing Orders), Наказами Тюремної служби (Prison Service Orders) та Інструкціями (Instructions), але жоден із цих документів не має сили закону.

Щодо України можемо відзначити, що найбільш подібним до англійського Закону «Про тюрми» є КВК України. Це також галузевий закон, із тією відмінністю, що для України більшою мірою властива така форма систематизації нормативно-правових актів, як кодифікація, тоді як для Англії – інкорпорація. За часів існування в Україні Державного департаменту України з питань виконання покарань (ДДУПВП) відомча нормотворчість (видання Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, наказів, що мають характер нормативно-правових актів) належала до компетенції центрального органу виконавчої влади з питань виконання покарань. Нині, коли повноваження щодо формування та реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації належать Міністерству юстиції України, це міністерство затверджує усі накази, що мають характер нормативно-правових актів, із питань виконання та відбування покарань [4; 5]. Разом із тим, відомча нормотворчість має бути організована таким чином, щоб не порушувався принцип законності виконання і відбування покарань, який, з-поміж іншого, корелює з фундаментальними засадами правового статусу засуджених, одна з яких передбачає, що засуджені користуються всіма правами людини та громадянина, передбаченими Конституцією України, за винятком обмежень, визначених КВК України, законами України (курсив наш. – М.П.) і встановлених вироком суду (ч. 2 ст. 7 КВК України).

У цьому контексті кримінально-виконавче законодавство (зокрема, КВК України) є більш досконалим порівняно з пенітенціарним правовим полем Англії та Уельсу. Формулюючи таке узагальнення, ми виходимо з того, що сьогодні існує декілька основоположних законодавчих актів, які безпосередньо пов'язані з пенітенціарною системою Англії та Уельсу, а також низка законів, наприклад, Закон про кримінальне правосуддя та Закон про винесення вироків по кримінальних справах доповнюють спеціалізовані нормативні акти. Єдиним нормативним актом, що регулює виключно тюремну систему, є Закон про тюрми 1952 р. Однак слід зазначити, що все-таки не існує джерела, що містить вичерпний опис прав ув'язнених, їх обов'язків і привілеїв, які вони можуть очікувати [3, с. 83].

Більша, порівняно з Англією та Уельсом, досконалість кримінально-виконавчого законодавства України полягає в тому, що: 1) права, обов'язки та законні інтереси (пільги, заохочувальні норми) засуджених закріплено у КВК України. Виходячи з цього, підзаконні нормативно-правові акти (зокрема, Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань) не можуть розширювати перелік правообмежень засуджених; 2) КВК України в частині регулювання законних інтересів (пільг, заохочувальних норм) засуджених містить як матеріальні, так і процесуальні норми. Також слід зазначити, що матеріальні та процесуальні норми щодо підстав і порядку застосування до засуджених таких заохочувальних інститутів, як умовно-дострокове звільнення від відбування покарання та заміна невідбутої частини покарання більш м'яким, передбачені КК України та КПК України.

Переконані в тому, що якою б розвинутою не була країна, якого б рівня оптимізації нормотворчості вона не досягла, не можна створити єдиний уніфікований нормативно-правовий акт, який регламентуватиме всі аспекти функціонування пенітенціарної системи. Формулюючи цю наукову парадигму на прикладі України, ми виходимо з таких засад:

1. Предмет правового регулювання. Нині правовідносини, пов'язані з функціонуванням пенітенціарної системи України, регламентуються декількома галузями права (найбільше – кримінально-виконавчим, менше – кримінальним, кримінальним процесуальним, адміністративним тощо). Є такі закони, які абсолютною більшістю вітчизняних учених відносяться до кримінально-виконавчого законодавства, проте регламентують засади лише ексекутивної (виконавчої) діяльності, наприклад, Закон України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», котрий визначає правові основи організації та діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України, її завдання та повноваження [6]. За нашим переконанням, предмет кримінально-виконавчих правовідносин охоплює дуалізм виконання та відбування покарань. До суб'єктів першого належать органи і установи виконання покарань, другого – засуджені. Нині остаточно не знято дискусію щодо належності правовідносин із виконання та відбування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у слідчих ізоляторах (СІЗО) Державної кримінально-виконавчої служби України до кримінально-виконавчих чи кримінально-процесуальних. Особисто ми є прихильниками передачі СІЗО до відомства Міністерства внутрішніх справ України як одного з головних суб'єктів кримінального провадження (в частині досудового розслідування).

У цьому пункті хотілося б застерегти сучасних дослідників кримінально-виконавчої галузі від «потрапляння в пастку», пов'язану із зарубіжною квазі-пенітенціарною правотворчістю. Проведений нами компаративний аналіз законодавства зару-

біжних країн у цій сфері дає підстави констатувати, що нині у світі, незважаючи на «гучні» заяви сучасників про те, що в Україні слід розробляти Пенітенціарний кодекс, оскільки такі кодекси діють в окремих розвинених країнах, відсутній Пенітенціарний кодекс у чистому його розумінні. Маємо на увазі випадки, коли в оригіналі (автентичному варіанті) такий нормативно-правовий акт у тій чи іншій країні називається саме «Пенітенціарний кодекс» чи «Пенітенціарний закон (акт)», а не «Закон про тюрми», «Карний кодекс», «Закон про виконання покарань» тощо. Найчастіше сучасні українські та російські вчені з кримінально-виконавчого права, розвиваючи пенітенціарний напрям розвитку сфери виконання та відбування покарань, як приклад наводять Пенітенціарний кодекс Естонської Республіки [7]. Насправді цей нормативно-правовий акт тільки за назвою (Пенітенціарний кодекс) є чимось новим. За суттю ж він відтворює положення звичайного кримінального кодексу і за змістом є таким.

2. Суб'єктний склад. Ця засада пенітенціарної нормотворчості зумовлена поліфункціональним та відповідно – полісуб'єктним складом пенітенціарної системи, до якої, на думку Д. В. Ягунова, належать: 1) пенітенціарне відомство (у нашому випадку – відповідні галузеві департаменти Міністерства юстиції України); 2) пенітенціарні установи (система пенітенціарних установ) та служба пробачії як основні елементи структури пенітенціарної системи; 3) агенції у справах сім'ї та молоді; 4) органи охорони здоров'я; 5) агенції з питань працевлаштування і надання соціальних послуг; 6) заклади та установи освіти; 7) місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування; 8) неурядові організації і релігійні конфесії; 9) інші суб'єкти [8, с. 28].

Таке широке розуміння пенітенціарної системи у вітчизняній юриспруденції обумовлено спробою групи вчених (І.Г. Богатирьов, Р.А. Калужний, О.Г. Колб, Г.О. Радов, О.В. Романенко, І.С. Сергеев, В.М. Синьов, С.Я. Фаренюк, О.О. Шкута, Д.В. Ягунов та ін.) провести розмежування категорій «пенітенціарна система» та «кримінально-виконавча система». На думку поіменованих учених, пенітенціарна система включає кримінально-виконавчу.

Зазначимо, що до однієї з ознак будь-якої системи (у тому числі пенітенціарної) належить цілісність (або єдність). Проектуючи цю ознаку на категорії управління та організації взаємодії, не можемо включати до пенітенціарної системи інші соціальні й державні інституції, які вже мають підпорядкування відповідним галузевим структурам (зокрема, органи охорони здоров'я – Міністерству охорони здоров'я, агенції з питань працевлаштування і надання соціальних послуг – Міністерству соціальної політики, заклади та установи освіти – Міністерству освіти і науки тощо). За таких обставин має діяти загальноправова аксіома щодо неприпустимості «подвійного підпорядкування». В іншому випадку порушиться такий принцип функціонування центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробачії (нині – Міністерства юстиції України), як взаємодія, адже якщо до пенітенціарної системи включати всіх суб'єктів, які тією чи іншою мірою беруть участь у реалізації основних засобів виправлення і ресоціалізації засуджених, соціальній адаптації тощо, то пенітенціарному відомству не буде з ким взаємодіяти.

Положення англійського Закону про тюрми 1952 р. описують систему органів пенітенціарної системи, які здійснюють керівні, законотворчі та контрольні функції, хоча не можна

сказати про те, що закон робить це повною мірою, оскільки в ньому немає норм, що регулюють конкретні правовідносини всередині системи і встановлюють той чи інший режим.

Законом передбачено, що більш детальне регулювання системи прописується в Тюремних правилах, нормативному документі, який, згідно зі ст. 3 Закону про тюрми, прийнятий для того, щоб описати, яким чином пенітенціарна система має забезпечити «перевиховання засуджених до тюремного ув'язнення і повернення їх до суспільства законослухняними громадянами» [9].

Із наведеного можна зробити висновок, що Закон про тюрми 1952 р. («Prison Act 1952») має більшою мірою управлінське, ніж пенітенціарне (кримінально-виконавче) спрямування, оскільки його норми адресовані переважно суб'єктам виконання покарання, а не його відбування, закріплюють правовий статус пенітенціарного персоналу, а не ув'язнених, тощо. Тому справедливим буде зазначити, що найближчим аналогом вказаного закону в Україні є Закон «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» [6]. Натомість, на відміну від Англії та Уельсу, в Україні правовий статус засуджених регламентовано не підзаконними нормативно-правовими актами, а законом – КВК України. Слід зазначити, що подібна до української диференціація законотворчості залежно від суб'єктного складу кримінально-виконавчого процесу властива й іншим країнам СНД. Наприклад, у РФ, поряд із КВК, діє Закон «Про установи та органи, які виконують кримінальні покарання у виді позбавлення волі» [10].

Тюремні правила регулюють загальні питання відбування покарання ув'язненими, такі як робота, освіта, права і обов'язки, релігійні обряди тощо. Перші Тюремні правила були прийняті Парламентом у 1964 р., а у 1999 р. вони були перероблені, доповнені й видані у новій редакції під назвою Тюремні правила 1999 р. Як зазначають дослідники, Тюремні правила, незважаючи на більш розгорнутий опис прав і обов'язків ув'язнених (порівняно із Законом про тюрми 1952 р. – М. П.), знову ж таки не є вичерпним документом. Найбільш повне регулювання інституту пенітенціарної системи отримують у видаваних Тюремною Службою Її Величності Інструкція і Наказах (до недавнього часу використовувалися Регламенти, Циркулярні інструкції й Рекомендації та Інструкції для начальників тюрем), наприклад Інструкція про тюремне харчування, Інструкція про категоризацію ув'язнених [3, с. 83–84].

В Україні, порівняно з пенітенціарним нормотворенням Англії та Уельсу, наявні відмінні рівні нормативно-правового регулювання порядку і умов виконання та відбування покарань. Переважна більшість підзаконних нормативно-правових актів пенітенціарного спрямування видаються Міністерством юстиції України. Це і Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань [5], й Інструкція про порядок розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі [4] тощо. Разом із тим, деякі питання організації процесу виконання/відбування покарань визначаються нормативно-правовими актами Уряду України, зокрема норми харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби [11]. Відмінною була ситуація за часів функціонування Державної пенітенціарної служби (ДптС) України як центрального органу виконавчої влади, що до передачі відповідних повноважень Міністерству юстиції України реалізовував державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробачії. Так, ДптС України не мала повно-

важень видавати нормативно-правові акти, що регламентують порядок і умови виконання та відбування покарань. Іншою була ситуація за часів функціонування ДДУПВП [12] як попередника ДптС України. Зокрема, нормативно-правові акти Департаменту підлягали державній реєстрації в установленому порядку [13]. Це при тому, що до 10 червня 2009 р. ДДУПВП був самостійним центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, а від зазначеної дати його діяльність почала спрямовуватися і координуватися Кабінетом Міністрів України через Міністра юстиції [14].

Разом із тим, на відміну від України, в Англії та Уельсі джерелом пенітенціарного права є судова практика. Зокрема, Р.О. Андріященко відмічає вплив загального права через практику Високого суду на формування інституту тюремного ув'язнення. Причиною великої судової практики, яка регулює питання виконання покарання, вчений називає недолік законодавчо встановлених норм із питань пенітенціарної системи [3, с. 84].

На нашу думку, такий стан справ щодо джерел пенітенціарного права слід пояснювати не одним лише недоліком законодавчих норм. Для цього відповідно передбачено підзаконне нормативно-правове регулювання. Вбачаємо, що віднесення судової практики до джерел пенітенціарного права впливає з правової традиції англо-американської правової сім'ї. Щодо пенітенціарної системи України, то суд виступає суб'єктом правозастосування, а не нормотворення.

Підводячи підсумок порівняльної характеристики пенітенціарної правотворчості Англії та Уельсу й України, не можемо не відзначити вдалу спробу Р.О. Андріященка за результатами структурно-логічного аналізу англійського пенітенціарного законодавства виокремити три рівні джерел. Зокрема, першим рівнем є Закон про тюрми 1952 р., основоположний нормативний акт, який хоча не регулює в повному обсязі всі пенітенціарні інститути, але в ньому містяться принципові положення, що регулюють управління тюрмами та повноваження відповідальних за це органів державної влади. Другий рівень – це Тюремні правила 1999 р. (з доповненнями), нормативні акти, безпосередньо не пов'язані з регулюванням пенітенціарної системи, наприклад закони про кримінальне правосуддя і відомчі акти (Накази та Регламенти Тюремної служби). Третій рівень становить законодавча база і практика функціонування приватних тюрем [3, с. 84].

Висновки. Проведений порівняльний аналіз пенітенціарної правотворчості Англії та Уельсу й України дає підстави констатувати, що наявна у вказаних зарубіжних країнах диференціація джерел кримінально-виконавчого (пенітенціарного) законодавства не може бути оптимальною. Роблячи такий висновок, ми виходимо з таких позицій.

По-перше, як нами зазначалося вище, національне законодавство має бути диференційовано за галузевим критерієм (предмет правового регулювання), коли кримінально-виконавча сфера матиме не один закон «псевдопенітенціарного» характеру (в якому переважатимуть адміністративно-правові елементи) й підзаконні нормативно-правові акти, що стосуються виконання та відбування покарань (на кшталт англійських Тюремних правил чи вітчизняних Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань), а обов'язково законодавчий акт, який визначатиме основу правового статусу засуджених, особливості такого статусу залежно від видів покарань, гарантії законності під час виконання покарань (при застосуванні заохочень і стягнень, різних елементів прогресивної системи тощо). Таким актом нині в Україні є КВК. У світлі тран-

сформацийних тенденцій подібним законом у перспективі може бути й Пенітенціарний кодекс (звичайно, у разі його підготовки й прийняття). У будь-якому разі закон управлінського спрямування (яким в Англії та Уельсі є Закон про тюрми 1952 р.) не має підміняти основ кримінально-виконавчого (пенітенціарного) законодавства.

По-друге, диференціація джерел кримінально-виконавчого (пенітенціарного) законодавства має здійснюватися за єдиним критерієм. У свою чергу, наведені вище перші два рівні англійського пенітенціарного законодавства виокремлені за критерієм юридичної сили нормативно-правового акта, а третій – за організаційно-правовою формою – приватні тюрми. Особисто ми дотримуємося позиції, за якою якщо Україна все ж запровадить систему приватних пенітенціарних установ, то функціонувати вони повинні (в частині організації кримінально-виконавчого процесу) на основі єдиного закону про виконання та відбування покарань. У такому законі (чи кримінально-виконавчому, чи пенітенціарному кодексі) може бути окремий розділ «Особливості виконання та відбування покарання у вигляді позбавлення волі у приватних пенітенціарних установах (тюрмах, установах виконання покарань)».

Література:

- Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції : постанова Кабінету Міністрів України від 18 травня 2016 р. № 343 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249066305>.
- Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів : Закон України від 8 квітня 2014 р. № 1186-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 23. – Ст. 869.
- Андреященко Р.А. Пенитенциарная система Англии и Уэльса в XVI–XX вв. : историко-юридическое исследование : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Андреященко Роман Александрович. – Екатеринбург, 2006. – 180 с.
- Про затвердження Інструкції про порядок розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі, Положення про Регіональну комісію з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі, Положення про Апеляційну комісію Державної пенітенціарної служби України з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі : наказ Міністерства юстиції України від 8 лютого 2012 р. № 222/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0213-12>.
- Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань : наказ Міністерства юстиції України від 29 грудня 2014 р. № 2186/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1656-14>.
- Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23 червня 2005 р. № 2713-15 // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 30. – Ст. 409.
- Пенитенциарный кодекс Эстонской Республики [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://estonia.news-city.info/docs/sistemsw/dok_iegdab/.
- Ягунов Д.В. Державне управління пенітенціарною системою України: історія, сучасність, перспективи : моногр. / Ягунов Д.В. – О. : ОРІДУ НАДУ, 2005. – 252 с.
- Prison Act 1952 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo6and1Eliz2/15-16/52/contents>.
- Об учреждениях и органах, исполняющих уголовные наказания в виде лишения свободы : Закон РФ от 21.07.1993 № 5473-1 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_4645/.
- Про норми харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, ізоляторах тимчасового тримання, приймальниках-розподільниках та інших приймальниках Національної поліції : постанова Кабінету Міністрів України від 16 червня 1992 р. № 336 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/336-92-п>.
- Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань : наказ Державного департаменту України з питань виконання покарань від 25 грудня 2003 р. № 275 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1277-03/print1328558184814949>.
- Про Положення про Державний департамент України з питань виконання покарань : Указ Президента України від 31 лип. 1998 р. № 827/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/827/98>.
- Про затвердження Положення про Державний департамент України з питань виконання покарань : постанова Кабінету Міністрів України від 10 червня 2009 р. № 587 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/587-2009-п>.

Пузырев М. С. Сравнительный анализ пенитенциарного правотворчества Англии и Уэльса и Украины

Аннотация. Статья посвящена определению схожих и отличительных особенностей в пенитенциарном правотворчестве Англии и Уэльса и Украины. Полученные в результате исследования данные имеют целью предложить отечественному законодателю оптимальные ориентиры относительно дальнейшего конструирования норм уголовно-исполнительного (пенитенциарного) законодательства.

Ключевые слова: сравнительные уголовно-исполнительные исследования, пенитенциарное правотворчество, источники уголовно-исполнительного (пенитенциарного) права (законодательства).

Puzyrov M. Comparative analysis of the penitentiary law creation in England and Wales and Ukraine

Summary. The article is dedicated to defining similar and distinguishing features of the penitentiary law creation in England and Wales and Ukraine. The obtained data of the study are intended to offer domestic legislator the best guidelines for further construing rules of the criminal-executive (penitentiary) legislation.

Key words: comparative criminal-executive studies, penitentiary law creation, sources of criminal-executive (penitentiary) law (legislation).